

Nivå III: Retningslinjer om utdanningssamarbeid mellom Universitetet i Bergen, Det medisinske fakultet (UiB-MED) og Helse Bergen HF, Haukeland universitetssjukehus (HUS)

Vedtatt i Felles utdanningsråd mellom UiB-MED, HUS og HDS 24.11.2021 (sak 14/21)

Foreliggende retningslinjer bygger på [utdanningsavtalen](#) (nivå II mellom UiB-MED og HUS fra november 2018). For å operasjonalisere føringene fra avtalen er partene blitt enige om at nivå III skal utformes som felles retningslinjer som bidrar til presiseringer i samarbeidet på disse punktene:

- A. Læringsaktiviteter og -arenaer**
- B. Studenter, informasjon og tilrettelegging**
- C. Pasienter og pasientopplysninger**
- D. Personal**
- E. Samarbeidsmøter og kvalitetssikring**
- F. Kapasitet og koordinering**

Formål: Retningslinjene skal sikre at samarbeid om utdanning fungerer på en slik måte at studenter får innfridd planlagt læringsutbytte og har en god opplevelse i klinisk undervisning og praksis i Helse Bergen HF, Haukeland universitetssjukehus.

A. Læringsaktiviteter- og arenaer

Jfr. utdanningsavtalen (nivå 2), *punkt 5* om ansvar, roller og oppgaver.

1. Ansvars- og rolleavklaring i planlegging av læringsaktiviteter:

- 1.1. UiB-MED har et overordnet faglig ansvar for utdanningene. Hvert studieprogram ivaretas av de enkelte *programutvalg*, og de enkelte emner/fag ivaretas av *emne-/fagansvarlige*. For medisinstudiet ivaretar *semesterstyrer/ semesterstyreledere* et faglig ansvar på emnenivå (jfr. [Mandat for semesterstyrer | Det medisinske fakultet | UiB](#))
- 1.2. UiB-MED v/ emne- eller fagansvarlig skal ta initiativ til å drøfte læringsaktiviteter med aktuell klinikk/avdeling ved HUS i god tid før aktiviteten skal gjennomføres og sikre at disse bidrar til å oppfylle læringsutbyttene (jfr. punktet om samarbeidsmøter og kvalitetssikring). Ansatte med UiB-bistilling har et særskilt ansvar som bindeledd mellom aktuelle fag/emne og klinikk/avdeling.
- 1.3. UiB-MED og HUS skal sammen bidra til å utvikle læringsarenaer der studentene kan oppnå læringsutbyttet. Ved organisatoriske endringer må begge parter se til at vilkår for læringsarenaer og læringsressurser blir ivaretatt, slik at studenter kan delta i aktuell klinisk aktivitet. UiB-MED skal involveres i planlegging av nye arealer og bruk av allerede etablerte undervisningsarealer ved HUS.
- 1.4. UiB-MED og HUS skal på administrativt nivå sikre at timeplanlegging av læringsaktiviteter skjer slik at en unngår samtidighetskonflikter mellom studentgrupper i klinisk undervisning/praksis.

2. Ansvars- og rolleavklaring i gjennomføring av kliniske læringsaktiviteter:

- 2.1. UiB-MED har ansvar for at studentenes kompetanse etter endt utdanning er i tråd med nasjonale retningslinjer for utdanningen (RETHOS) (jfr. lenker for hver av utdanningene under).
- 2.2. HUS skal tilrettelegge for kliniske læringsaktiviteter som gir kompetanse i tråd med gjeldende nasjonale retningslinjer (RETHOS). HUS skal sørge for at studentene blir tatt imot på klinikk/avdeling. I de aktiviteter hvor HUS har et særskilt ansvar for oppfølging, vurdering eller veiledning skal klinikk/avdelingsleder sørge for at dedikerte medarbeidere følger opp studentene.

For kliniske læringsaktiviteter differensieres det videre mellom **praksis** og **klinisk undervisning** (punkt 3 og 4).

3. Om praksis

Praksis er definert som «en tidsbestemt periode der studenten befinner seg i en situasjon hvor de skal arbeide omtrent som en yrkesutøver» (jfr. [rapport fra Praksisprosjektet UHR](#) 2014-15).

Begrepene **praksisveileder** og **praksislærer** er sentrale i denne sammenheng (NOKUT 2019); *Praksisveileder* er en medarbeider ved en bedrift e.l. som følger opp en student i praksis. En *praksislærer* er en ansatt ved universitet eller høyskole som følger opp en student i praksis.

I klinisk praksis skal praksisveileder som hovedregel være av samme profesjon som den som blir veiledet, jfr. §3 i [Forskrift om felles rammeplan for helse- og sosialfagutdanninger](#).

Læringsaktivitet	Studie-program	UiB-MED oppgaver	HUS oppgaver
Praksis (definert periode)	Medisin Ernæring	Planlegge, organisere og forberede student på praksisperiode Ivareta rolle som praksislærer ; Gi endelig/formell tilbakemelding til student på godkjent/ikke godkjent praksis. Sikre at studentens læringsutbytte etter endt praksisperiode blir vurdert og fulgt opp videre	Tilrettelegge for at student er på klinikk/avd. i fastsatt periode (dager/uker) og deltar i daglig virke Ivareta rolle som praksisveileder ; Gi individuell tilbakemelding, ev. undervisvurdering*, på kompetanse/ferdigheter (inkl. skikkethet)

*Når praksisperioden er på 4 uker eller mer skal det gjennomføres vurderingssamtale underveis mellom student, praksislærer (UiB) og praksisveileder (HUS). Se for øvrig [Regler for gjennomføring og vurdering av praksisperioder](#) | [Det medisinske fakultet](#) | [UiB.](#), [Skikkethetsvurdering ved UiB](#) | [Styre og ledelse](#) | [UiB](#), [Og . Forskrift om skikkethetsvurdering i høyere utdanning - Lovdata](#)

4. Om klinisk undervisning

4.1 UiB-MED og HUS deler på oppgavene som gjelder klinisk undervisning. Oversikten under er veiledende.

Læringsaktivitet	Studie-program	UiB-MED oppgaver	HUS oppgaver
Klinisk undervisning m/pasient Klinisk smågruppeundervisning Klinisk fagdag Klinisk seminar	Medisin Ernæring Odontologi	Planlegge og avtale nødvendige ressurser for undervisningen Timeplanlegge aktiviteten i samarbeid med klinikk/ avd. for å unngå samtidighetskonflikter mellom studenter Ivareta/utøve faglig ansvar	Tilrettelegge for at student kan møte pasienter på klinikk/avd. og få tilgang til nødvendige kliniske opplysninger, herunder EPJ. Bidra med klinisk kompetanse i undervisning av konkrete tema (ved klinikk/avd. der det ligger til rette for det).
Tidlig observasjonspraksis (2.-4. semester)	Medisin	Timeplanlegge aktiviteten Fordele studentene på avd./post Ivareta avtalte oppgaver i fagansvar og koordinering – se beskrivelse på nettside	Ta imot student. Tilrettelegge for at student kan følge planlagt aktivitet og oppnå planlagte læringsmål – se beskrivelse på nettside .
Observasjonspraksis (på sengepost)	Ernæring Farmasi	Timeplanlegge aktiviteten Fordele studentene på avd./post Avtale oppmøte for studenter, forberede student på læringsmål	Ta imot student. Tilrettelegge for at student kan følge planlagt aktivitet og oppnå planlagte læringsmål
Propedeutisk kurs/ Journalopptak 5.-6. semester	Medisin	Timeplanlegge aktiviteten Organisere aktiviteter og logistikk for studenter Gi endelig/formell vurdering til student på øvingsjournal	Tilrettelegge for at studenter kan møte pasienter på avtalt avd. og få nødvendige kliniske opplysninger, inkludert tilgang til HUS -PC/EPJ Gi veiledning til student på kompetanse/ferdigheter ved øvingsjournal.
Ferdighetskurs/ferdighetstrening	Medisin	Gi endelig/formell tilbakemelding til student på ferdigheter	Gi veiledning til student på ferdigheter (mengdetrening)
OSKE (Objektiv Strukturert Klinisk Eksamen) og kliniske vurderingsformer	Medisin Farmasi	Planlegge, organisere og gjennomføre oppgaver på stasjonene	Bidra til å bemanne stasjoner med fagpersoner som skal bedømme studentenes prestasjoner innen spesifikke faglige tema
Hovedoppgave Forskerlinjeoppgave Studentoppgaver	Medisin Ernæring Farmasi Odontologi	Sende henvendelse om innmelding av tema	Ev. foreslå oppgavetema for student Ev. bidra i veiledning

Spesifikt for ernæringsstudiet:

[Forskrift om nasjonal retningslinje for klinisk ernæringsfysiologutdanning](#) gir føringer for den kompetansen som kandidatene ved fullført utdanning skal ha.

Studieløp for hhv. [Bachelor i human ernæring](#) og [Master i klinisk ernæring](#) angir hvilke emner som inngår i studieprogrammet. For hvert emne beskrives mål og innhold, læringsutbytte og undervisnings- og vurderingsformer. Lenke til timeplan er også tilgjengelig per emne.

UiB-MED skal ha dialog med Helse Vest RHF via Regionalt samarbeidsorgan for utdanning, om dimensjonering og fordeling av praksisplasser i klinisk ernæring i regionen, blant annet ved HUS.

HUS skal ta imot et gitt antall ernæringsstudenter i klinisk aktivitet, og dette avtales gjennom faste samarbeidsmøter mellom institutt og Avdeling for klinisk ernæring (jfr. punktet om samarbeidsmøter og kvalitetssikring).

Spesifikt for farmasistudiet:

[Forskrift om nasjonal retningslinje for farmasøytutdanningene, bachelor- og masterutdanning i farmasi](#) gir føringer for den kompetansen som kandidatene ved fullført utdanning skal ha.

Studieløp for [Master i farmasi](#) angir hvilke emner som inngår i studieprogrammet. For hvert emne beskrives mål og innhold, læringsutbytte og undervisnings- og vurderingsformer. Lenke til timeplan er også tilgjengelig per emne.

HUS skal legge til rette for at farmasistudenter får gjennomføre kliniske læringsaktiviteter, avtalt gjennom faste samarbeidsmøter mellom institutt og den enkelte klinikk/avdeling (jfr. punktet om samarbeidsmøter og kvalitetssikring).

Spesifikt for medisinstudiet:

[Forskrift om nasjonal retningslinje for medisnutdanning](#) gir føringer for den kompetansen kandidatene ved fullført utdanning skal ha.

Studieløp for [Profesjonsstudiet i medisin](#) angir hvilke emner som inngår i studieprogrammet. For hvert emne beskrives mål og innhold, læringsutbytte og undervisnings- og vurderingsformer. Lenke til timeplan er også tilgjengelig per emne.

UiB-MED skal for medisinstudiet også påse at studentene får oppfylt læringsutbytte i henhold til nasjonale lister for både [praktiske ferdigheter](#) og kliniske undersøkelser.

HUS skal legge til rette for at medisinstudenter får gjennomføre kliniske læringsaktiviteter, avtalt gjennom faste samarbeidsmøter mellom institutt og den enkelte klinikk/avdeling (jfr. punktet om samarbeidsmøter og kvalitetssikring).

B. Studenter – informasjon og praktisk tilrettelegging

Jfr. utdanningsavtalen (nivå 2), punkt 4.2 *Klinisk praksis*

8. Informasjon til studenter

- 8.1. HUS har en egen nettside [Student som skal i praksis på Haukeland](#) der all praktisk informasjon om punktene over er beskrevet.
- 8.2. UiB-MED har egne nettsider for hvert av studieprogrammene, der lenker til informasjon fra HUS er ivarettatt (se punkt 11, 12 og 13). I forkant av klinisk undervisning/praksis får studenter tilsendt relevant informasjon fra studiekonsulenter ved UiB-MED.
- 8.3. UiB-MED og HUS skal sammen bidra til å forberede studentene på hva det innebærer å ha klinisk læring i sykehuset, herunder:
 - atferd i kliniske situasjoner, overfor pasienter, pårørende og ansatte
 - basale smittevernrutiner, personlig hygiene og bekledning
 - etiske aspekt
- 8.4. UiB-MED har ansvar for at studentene i første studieår får informasjon om og samtykker til taushetsløfte for klinisk informasjon de vil få tilgang til i løpet av studiet. Ved opptak til studiet har studentene levert politiattest.
- 8.5. Studentene skal informeres om rutiner ved ev. uønskede hendelser i kliniske situasjoner:
- 8.5.1. Når studenter er i praksis/klinisk undervisning ved HUS, skal uønskede hendelser (som påvirker arbeidsmiljøet, egen helse eller ytre miljø på en negativ måte) meldes i SYNERGI som er HUS sitt avviks- og forbedringssystem. Hendelser/forhold som er knyttet til pasienter skal også meldes. Praksislærer skal melde i SYNERGI. HUS tilbyr e-læringskurs i meldekultur.
- 8.6. For UiB-MED gjelder rapportering i Si Fra-systemet: <https://www.uib.no/student/111870/si-fra-om-studentmiljøet>

9. Tilrettelegging for klinisk praksis

- 9.1. UiB-MED v/ emneansvarlig institutt har ansvar for å søke om tilganger for studenter i nødvendige EPJ-systemer i HUS (DIPS, Meona o.a.) innen fastsatt frist. Det søkes via standardiserte skjemaer, se gjeldende retningslinjer ved HUS: [Prosess for registrering av studenter og bestilling av IT tilganger](#)
- 9.2. HUS skal sørge for at studentene får opplæring i relevante EPJ-systemer. Praktisk tilrettelegging for opplæring avtales mellom HUS v/ Seksjon for kompetanseutvikling og UiB-MED v/ansvarlig institutt. HUS krever at [obligatoriske e-læringskurs](#) er gjennomført før studenter starter i klinisk aktivitet.
- 9.3. HUS skal sørge for tilgang til uniform/klinikkutrust og garderobesett når studenter skal i klinisk undervisning/praksis i foretaket. Ved aktivitet utenfor klinisk klinikk/avdeling har studentene selv ansvar for uniform/laboratoriefrakk etc.
- 9.4. HUS skal sørge for å utstede personlig ID kort til studentene på de utdanningene som krever det [Drift/teknisk kundesenter - Helse Bergen \(helse-bergen.no\)](#)

10. Smittevern

- 10.1. UiB-MED har ansvar for at oppdatert informasjon om anbefalinger og krav til vaksiner og medisinsk testing er tilgjengelig for studentene. Jfr. <https://www.uib.no/med/vaksine> :
 - Vaksinasjon mot Hepatitt B tilrås, og det angis på hvilke tidspunkt i studiene studentene bør ha vaksinert seg.
 - Vaksinasjon mot Covid-19 tilrås.
 - Vaksinasjon mot tuberkulose (BCG-vaksine) tilrås i nærmere angitte tilfeller.

- Testing for MRSA er pliktig før praksis og klinisk undervisning i nærmere angitte tilfeller.
- 10.2. Studentene er selv ansvarlige for å få tatt de anbefalte vaksinene. Studenter som skal ha klinisk undervisning eller praksis på sykehuset tar kontakt med HUS v/ Seksjon for pasientsikkerhet ved ev. testing for MRSA.
- 10.3. For vaksinerings mot sesonginfluensa har UiB-MED og HUS [faste rutiner](#) for tilbud om vaksine til medisinstudenter i kliniske semestre;
 - UiB-MED ivaretar informasjon, logistikk og påmelding til vaksinasjon, inkl. rekruttering av eldre studenter som vaksinatører.
 - HUS bestiller vaksiner, er ansvarlige for opplæring av vaksinatører og sikrer forskriftsmessige og trygge rammer for vaksineringsen.

Jfr. føringer fra Helsedirektoratet angående [vaksinasjon av studenter og elever med pasientkontakt](#).

11. Spesifikt for ernæringsstudiet

Ernæringsstudiet – studieinformasjon nettside; [Ernæringsstudiet - studieinformasjon | Det medisinske fakultet | UiB](#)

12. Spesifikt for farmasistudiet

Farmasistudiet – studieinformasjon nettside; [Farmasistudiet - studieinformasjon | Det medisinske fakultet | UiB](#)

13. Spesifikt for medisinstudiet (inkl. forskerlinjen)

- 13.1. Medisinstudiet – studieinformasjon nettside: [Medisinstudiet - studieinformasjon | Det medisinske fakultet | UiB](#)
- 13.2. UiB-MED skal utvikle gode rutiner for å sikre at studenter som trenger tilgang til EPJ-systemer som ledd i sitt arbeid med individuelle studentoppgaver (hovedoppgave, forskerlinjeoppgave) søker om tilgang innen relevante frister. Studentens veileder skal bidra til å kvalitetssikre hvilke tilganger det søkes om.
- 13.3. HUS skal, i de tilfeller der forskerlinjestudent har hovedveileder ved foretaket, bidra til at det stilles til rådighet arbeidsplass for student i aktuell avdeling for en begrenset periode.
- 13.4. UiB-MED skal i samarbeid med HUS legge til rette for at studenter kan bidra i relevante forskningsprosjekter eller faglige tiltak (for eksempel arrangere fagdager).
- 13.5. HUS skal sikre at studenter har tilgang til HUS-PCer for å kunne gjennomføre forventede kliniske læringsaktiviteter, inkludert kliniske fordypnings- og forskerlinjeoppgaver.

C. Pasienter og pasientopplysninger

Jfr. utdanningsavtalen (nivå 2) kapittel 2. *Formål*.

14. Informasjon til pasienter

- 14.1. HUS skal gi nødvendig informasjon til pasienter om at utdanning er en del av sykehusets virksomhet, og at det vil være studenter tilstede i praksis og klinisk undervisning. Det bør inngå fast informasjon til alle pasienter om dette.
- 14.2. HUS skal ha tilgjengelig informasjon om pasientens rett til å reservere seg mot å delta i studentundervisning.

15. Deling av pasientopplysninger

- 15.1. UiB-MED skal sørge for at studenter får undervisning i hvordan etiske perspektiver knyttet til skriftlig og muntlig deling av pasientopplysninger ivaretas, både mellom helsepersonell/studenter og når pasient er til stede.
- 15.2. UiB-MED og HUS skal sammen sørge for gode rutiner ved håndtering av pasientopplysninger i kliniske læringsaktiviteter, jfr. [foreliggende lovdata](#).

D. Personal

Jfr. utdanningsavtalen punkt 3. *Omfang*.

16. Rammevilkår stillinger

- 16.1. UiB-MED skal påse at omtale av utdanning og utdanningsoppgaver inngår i stillingsutlysninger og arbeidsavtaler for UiB-ansatte, og sørge for at det er tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å ivareta UiB-MED sitt ansvar for klinisk undervisning og praksis.
- 16.2. HUS skal påse at omtale av utdanning og utdanningsoppgaver inngår i relevante stillingsbeskrivelser, og sørge for at det er tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å ivareta HUS sine oppgaver for klinisk undervisning og praksis.
- 16.3. HUS skal påse at deres utdanningsoppgaver kan utføres innenfor rammen av tildelte arbeidsoppgaver i sykehuset og den ansattes arbeidstid.

17. Bistillinger

- 17.1. UiB-MED skal ved tilsetting i bistillinger sørge for at dimensjonering (antall og faglig tilknytning) er tilpasset de utdanningsoppgavene som fastsatte studieplaner angir.
- 17.2. For ansatte i bistillinger må det i hvert tilfelle avtales mellom de to nærmeste ledere hvordan arbeidstid i bistillingen skal benyttes.

18. Kompetanseheving og bruk av digitale verktøy

- 18.1. UiB-MED skal tilby kompetansehevende pedagogiske utdanningstiltak for HUS-ansatte i UiB bistillinger og praksisveiledere. Tiltak skal også inkludere opplæring i digitale systemer som forutsettes brukt i undervisning (Mitt UiB, Zoom, Teams etc.). UiB-MED skal påse at undervisningslokaler har nødvendig undervisningsutstyr, herunder AV-utstyr.
- 18.2. HUS skal legge til rette for at ansatte som skal undervise, kan benytte bærbar PC i undervisningsoppdrag.
- 18.3. HUS skal legge til rette for at ansatte i bistillinger skal kunne benytte seg av tilbud fra UiB-MED om kompetansehevende tiltak innen utdanning.

E. Samarbeidsmøter og kvalitetssikring

Jfr. utdanningsavtalen (nivå 2), punkt 6.2 *Samarbeid på institutt og klinikk/avdelingsnivå*

19. Samarbeid og dialog

- 19.1. UiB-MED skal sørge for at instituttene v/ studieleder eller emne-/fagansvarlig gjennomfører minimum ett samarbeidsmøte med aktuell klinikk/avdeling per semester.
- 19.2. UiB-MED skal sikre at aktuelle klinikker/avdelinger får tilstrekkelig informasjon om utdanningsaktiviteten og at det kommer studenter som skal være tilstede en viss tid.
- 19.3. HUS skal sikre intern informasjonsflyt på klinikk/avdeling om studenters planlagte tilstedeværelse og deltakelse.
- 19.4. Punkt 17.1 om dimensjonering skal være fast tema i samarbeidsmøter.

20. Kvalitetssikring

- 20.1. UiB-MED har ansvar for å gjennomføre evaluering av emner og studieprogram i henhold til UiBs kvalitetssystem for utdanning; <https://www.uib.no/sa/49342/uibs-kvalitetssystem-utdanning-systembeskrivelse>. Evalueringsrapporter fra emner som inkluderer klinisk undervisning og praksis ved HUS vil bli delt med aktuelle klinikker/avdelinger ved HUS og legges frem i Felles utdanningsråd.
- 20.2. HUS skal ivareta studenter som er involvert i alvorlige hendelser i henhold til HUS sine retningslinjer «[Ivaretagelse av medarbeider etter alvorlige hendelser](#)» og «[Ivaretagelse av medarbeidere etter svært alvorlige, pasientrelaterte hendelser](#)». Klinikk/avdelingsleder skal kontakte UiB-MED for videre oppfølging av studenten.

21. Administrativ arbeidsflyt

- 21.1. For å sikre administrativ arbeidsflyt i studentoppfølging (jfr. punkt om studenter, informasjon og tilrettelegging) er det utarbeidet oversikter og rutiner i fellesskap mellom studieseksjonene ved institutt/fakultet på UiB-MED og Seksjon for kompetanseutvikling ved HUS.

F. Kapasitet og koordinering

Jfr. utdanningsavtalen (nivå 2), kapittel 3 *Omfang* kapittel 7 *Internasjonalisering*.

22. Kapasitet og koordinering

- 22.1. UiB-MED v/visedekan utdanning skal orientere HUS v/fagdirektør om planlagt dimensjonering av nye studieplasser og antall studenter på de enkelte studieprogram.
- 22.2. Det skal arrangeres årlige møter mellom UiB-MED og HUS v/ sekretariatet for Felles utdanningsråd om kapasitet ved sykehuset som praksisarena, inkludert klinisk aktivitet for internasjonale studenter. Sekretariatet skal sikre dialog med aktuelle studieprogram og avdelinger om kapasitet og logistikk. (se punkt 17.1)
- 22.3. HUS skal legge til rette for at klinisk undervisning og praksis kan gjennomføres for det antallet studenter som er dimensjonert gjennom overordnede føringer og i dialog med UiB-MED.